

Хлорна кашлица и политически сълзи

Из русенския въздух продължава да витае химическа отрова. Надпартийната беда бе разделена на синя, червена, оранжева. Румъния избягва да поеме пряката отговорност за обгазяването

ДАНКА ВАСИЛЕВА

— Историята на обгазяването започна през август-септември 1981 г. — разказа ми заместник-началникът на РИОПС в Русе Борис Цветков. — И ставаше все по-тежко. До 1 юли 1988 година, когато бе спряна „площадка 1“ на Химкомбината в Гюргево, която произвеждаше хлор. Отдъхнахме си. Но сега през май започна отново.

Какво струваше тази история на русенци, знаем. Рязко покачваме на заболеваемостта, синдрома на „русенски бял дроб“ („Нашите донаборници не ги приемат във военни училища“ — казват тук), детска смъртност 34 на хиляда при средна за страната 14—15...

Сега историята започва отново. Няколко обгазявания през май, две (засега) през юни. На 7 юни пробите показваха от 1 до 2,9 пъти над пределно допустимата концентрация на хлорен йон във въздуха. (Определена от МНЗСГ у нас пределно допустима еднократно концентрация е 0,2 мг на кубически метър, за Румъния цифрата е 0,3). Русенци отново започнаха да се събуждат с главоболие и подути очи, въпреки че твърдят: „Сега е къде по-добре от 1987-а. Тогава, като се проснеше синята мъгла, припадахме по улиците. Пък вече сме и малко мутанти, като хлебарките. Дават ни отрова, а ние си я изяждаме сладко, сладко...“

И така, в последните седмици Гюргево „поздравил“ побратимения си град Русе с допълнителна доза емоции. Земетресението доведе нещата почти до паника. Така се стигна до странната картина надпартийният екологичен въпрос да бъде поделен на партийни парцели.

— След обгазяването на 30 и 31 май отидохме в Гюргево — разказва Георги Аврамов, секретар на „Екогласност“ — разговаряхме с местните ръководители на Фронта за национално спасение и с директора на завода. Те твърдят, че няма никакви изтичания. Искахме да ни кажат какво произвежда заводът, отговориха ни, че е производствена тайна. Разбирате, че всяка стока се рекламира, щом се крие, значи представлява нещо опасно. А ако там се произвеждат химически оръжия? РИОПС изследват около десет елемента във въздуха, но не тези, които трябва. Защо не го правят? Ние сме обвързани с Варшавския договор и ако заводът е негов...

Че Химкомбинатът в Гюргево произвежда бойни отровни веществ

ва, в Русе се говори усилено. — Често се чува фразата „мирише на фосген“.

Питам заместник-началника на РИОПС Борис Цветков какво точно изследват. Оказа се — четири показателя — серен двуокис, хлор, хлорен йон и азотен двуокис. Над пределно допустимата концентрация от време на време са хлорният йон и азотният двуокис. Слуховете за фосгена е чувал и той. Защо не правят други изследвания?

— Каквото и да се търси допълнително, трябва да е на базата на взаимни договорености, уточнени методики и апаратури, за да има резултатът някаква стойност.

— Не може ли да се направи изследване просто за наша информация?

— Да, но резултатите няма да имат стойност за тях, ако им ги представим.

Питам и Георги Аврамов защо не зависими експерти на „Екогласност“ не направят такива изследвания. Той ми каза, че и това ще стане.

Според председателя на изпълкома на общинския народен съвет в Русе инж. Георги Драгоев от румънска страна е представена спецификация на производството на Химкомбината, тоест тайна няма. С него разговарях след срещата му на 7 юни с кмета на Гюргево Рантеш. Оказа се, че в Гюргево има специалисти от румънското Министерство на химията, те търсят причината за обгазяванията, но не я откриват. Директорът на въпросния комбинат отново твърди, че всичко при тях е идеално, че изпускания няма. Въпреки че от румънска страна не се отрича възможността за такива изпускания. Възможно е, казвал г-н Рантеш, напрегатната ситуация около изборите в Румъния да е оказала влияние на някои работници и те са допуснали нарушения на технологичната дисциплина... Водели се преговори с фирми от САЩ, Западна Европа и Япония за съоръжения за комбината, които да осигурят неговата безопасност. Кметството на Гюргево било готово да ги заплати, въпреки че са скъпи. Румънското Министерство на химията дало уверения, че от цялата ни промишленост първо ще бъде обезопасен комбинатът в Гюргево... Въпреки че зоната наоколо е земетръсна и по закон всички сградни се обезопасяват за земетресение 8 степен по скалата на Медведев — Шпонхойер — Карник, резервоарите за химически вещества на гюргевския комбинат са обезопасени за девета степен (по тази скала това означава два пъти

по-силен трес).

През цялото това време политическите сили в Русе предприема самостоятелни стъпки. СДС организира жива верига. БСП събираше подписи за спиране на комбината, които бяха връчени на заместник-председателя на Фронта за национално спасение Думитру Николай. Той казал, че химическите заводи са голяма грешка, приумица на Елена Чаушеску. Обещал да представи 12-те хиляди подписа в румънския парламент. Кандидатите за народни представители на БСП с общо обръщение предизвикаха заседание на изпълкома. „Екогласност“ съвместно с екологичното движение на Румъния МЕР организира жива верига в Русе и Гюргево през Дунав-мост...

И единните дотогава русенци започнаха в бедата си да се делят според партийните пристрастия. „Аз съм за спирането на завода в Гюргево, ама няма да подпиша подписката, защото е на БСП.“ „Няма да отида на живата верига, защото е на СДС.“ „Слава богу, не сме видели скъпите плакати на Георги Аврамов, а на Нешка Робева видяхме.“ „Какво пък е направил Георги Аврамов за русенци, превърна ги в статисти на филма си „Дишай“. „Защо СДС правят несанкциониран митинг?“ „Защо БСП свика изпълкома и не ни покани?“ и т. н.

Иначе всички са съгласни, че екологията е надпартийна. Русенецът кашля и се отправя да гласува. Новото демократично румънско правителство пък отново (както беше преди три години) избягва да поеме пряка отговорност за последните обгазявания. За сметка на това според агенция Ройтер настоява да бъдат спрени четири от енергоблоковете на АЕЦ „Козлодуй“.